

בית הדין הארצי לעבודה

עבל000702/06		

המערער

אילינה ג'אריק

המשיב

המוסד לביטוח לאומי

**בפני: הנשיא סטיב אדלר, השופט יגאל פליטמן, השופטת ורדה וירט-ליבנה
נציג עובדים מר שלום חבשוש, נציג מעבידים מר יצחק דויטש**

בשם המערער – עו"ד עואני נדאף

בשם המשיב – עו"ד חיה שחר

פסק דין**השופט יגאל פליטמן****פתח דבר**

1. לפנינו ערעור על פסק דינו של בית הדין האזורי בבאר שבע (השופט יוסף יוספי ונציגי הציבור דן פיינר ודב אבדור), בו נדחתה תביעת אלמנת המנוח אילי ג'באריק ז"ל (להלן – **המנוח**) לתשלום גמלת תלויים בנפגעי עבודה.

התביעה נדחתה מהטעם ש"סיבת פטירת המנוח אינה ידועה". "הפטירה לא אירעה בזמן עבודתו" ולא הוכחה "התקיימות אירוע חריג".

2. עובדות הרקע כפי שנקבעו על ידי בית הדין קמא הינן כדלקמן:

א. **המנוח היה פועל בניין אשר עבד בחברת אספלט דרום בע"מ. (באזור אילת - י.פ.).**

ב. **המנוח נמצא ללא הכרה במגורי העובדים ביום ו' 24.4.98 בשעה 9:30 לערך ע"י חבריו לעבודה, אשר הזעיקו את מנהל העבודה מר מקס שושני וביצעו במנוח פעולות החיאה עד להגעתה של ניידת מד"א אותה הזעיקו.**

ג. **המנוח הובא לחדר מיון בשעה 10:15 ע"י ניידת מד"א. בביה"ח נעשו ניסיונות להחיותו, אך ניסיונות אלה לא צלחו.**

ד. **מותו של המנוח נקבע רשמית בשעה 10:45 ביום שישי 24.8.98.**

ה. **במסמכים הרפואיים אשר קיימים בתיק לא צוינה סיבת המוות. כמו כן, לא בוצעה נתיחה שלאחר המוות בגופת המנוח.**

ו. גופת המנוח עברה בדיקה חיצונית ע"י ד"ר לוי מהמכון לרפואה משפטית, אשר שללו התקיימותה של חבלה טריה וציינו כי על סמך בדיקה חיצונית לא ניתן לקבוע את סיבת המוות."

3. בית הדין קמא דחה את התביעה מהטעמים שנמנו, בהסתמכו על ההודעות במשטרה של מקס שושני מנהל עבודה, וחברו של המנוח ולרי קושיניאנו. לאור זאת נקבע, כי "המנוח לא נפטר במקום העבודה וגם לא בזמן העבודה".

בית הדין קבע, כי לא הובאה ראיה לאירוע חריג בעבודת יומו של המנוח בסמוך לפטירתו, משלא קיבל כראיה את כרטיס הנוכחות של המנוח שהוגש לו, בו היו גם רישומים בכתב יד בעברית.

4. המערערת טענה בפנינו כנגד קביעותיו העובדתיות של בית הדין קמא; וממילא על מסקנותיו המשותתות עליה.

5. ב"כ המוסד השיבה לנטען, כי לא הוכח שהמנוח נפטר מהתקף לב, לא הוכח שהמנוח היה בעבודה בשעה שנפטר ולא הוכח קרות אירוע חריג בסמוך לפני פטירת המנוח.

6. לאחר שעיינו בכל חומר התיק ובחנו טענות הצדדים, סבורים אנו, וזאת אפילו על יסוד המסמכים שהוגשו לבית הדין קמא בלבד, ובהתעלם מעדותו הבלתי מהימנה של מקס שושני, כי הונחה תשתית עובדתית מספקת לקיום קשר סיבתי אפשרי בין פטירת המנוח לאירועי עבודתו, באופן המחייב מינוי מומחה יועץ רפואי.

א. האירוע החריג – הכלל של קבלת המסמך המקורי, ללא העתק צילומי שלו, אינו כלל מחייב בבית דין זה. לפיכך, לא הייתה מניעה לקבלת כרטיס הנוכחות בעבודה של המנוח כראיה.

על פי אותו כרטיס נוכחות (ת/1), ביום חמישי 23.4.98, דהיינו, יום לפני יום הפטירה, עבד המנוח 16.5 שעות עבודה, מ-6:30 בבוקר ועד לשעה 1:00 בבוקר למחרת. כעבור כ-5 שעות, ביום שישי, יצא המנוח שוב לעבודה בסביבות השעה 6:00 בבוקר, וכעבור כ-4 שעות נפטר. משבוחנים בכרטיס הנוכחות את עבודתו מדי יום של המנוח במהלך שלושת השבועות שגרמו לפטירה, אזי אין רצף שישווה לו של שעות עבודה במשך אף אחד מימי העבודה, באותו החודש.

לשעות העבודה המוחתמות בכרטיס העבודה, נוסף רישום ידני של סכום שעות העבודה היומי, והערה בה נכתב כך: **"לעמי שלום. הבחור ז"ל... יש לבחון תשלום של \$ 1000 ישירות למשפחתו. נא תשובתך שושני"**.

על פי הודעת מר שושני לחוקר המוסד – העובדים היו מחתימים את כרטיס נוכחות. על פי עדותה על גב' פלדמן, מנהלת החשבונות של החברה בה עבד המנוח, **"שושני היה מדווח לנו לגבי שעות העבודה"**. (עמ' 5 לפרוטוקול).

בנסיבות רצף עבודת המנוח כאמור, כפועל בניין בעבודה פיסית, יש לקבוע, כי אותה עבודה על פני שתי היממות הייתה עבודה מאומצת, הראויה להיחשב כאירוע חריג שהתרחש בסמוך לפני הפטירה.

ב. **פטירת המנוח** – למנוח לא נעשה ניתוח לאחר המוות ועל פי בדיקה חיצונית לא נמצא כי נחבל.

עם זאת, בהתאם לדו"ח מגן דוד אדום שנקרא לפנותו לבית החולים, אזי התלונה העיקרית בגינה הוזעק האמבולנס הייתה – **"התקף לב"** משהגיע האמבולנס נמצא המנוח ב**"דום לב"** (קוד 261) מקום הימצאות המנוח סומן על ידי נהג האמבולנס כ**"מקום העבודה"** והוא העיד על כך, כי **"בדרך כלל אנו מסמנים דבר כזה, כשאנו מגיעים למקום ואנשים אומרים לנו כי זה מקום העבודה"** (עמ' 5 לפרוטוקול).

על פי הודעה למשטרה, שמסר מנהל מחלקת המיון בבית החולים יוספטל לשם הובא המנוח, **"לפי צוות מד"א נמצא במצב זהה באתר בנייה ונאמר להם על ידי הנוכחים במקום שמדובר במוות פתאומי שאירע קודם לפני הגיעם"**.

מנהל מח' המיון מציין בהודעתו, כי **"נידף מהמנוח ריח של אלכוהול"**. לעומת זאת, בדו"ח הבדיקה הטוקסולוגית שעבר המנוח בבית החולים ביום 26.4.98, שכללה בדיקת רמת אלכוהול בדם, נרשם, **"לא נמצאו סמים, תרופות וחומרים מרשימת המוזכרים לעיל"**.

לאור האמור, היה מקום לקבוע כי המנוח נפטר במקום עבודתו. אולם אפילו נניח, כי המנוח נפטר במקום מגוריו, עדיין ברור שהוא נפטר שם לאחר ששב אליו מיום עבודה שהחל בסביבות השעה 6 בבוקר, על פי כרטיס הנוכחות, לאחר שיום קודם התחיל עבודתו בשעה 6:30 לערך וסיימה ביום הפטירה בשעה 1:00 בבוקר שלמחרת. משכך הם הדברים, שאלת מקום הימצאות המנוח עובר לפטירה אינה חשובה, משהוכח קרות אירוע חריג בסמוך לפנייה.

מינוי מומחה

כאן המקום להוסיף, כי בנסיבות מעין אלה, כאשר ישנה אינדיקציה לכך שאפשר שהמנוח נפטר מהתקף לב לאור הרישום בדו"ח מגן דוד אדום, העובדה שלא בוצעה נתיחה לאחר המוות, שבגינה ניתן היה לקבוע את סיבת הפטירה, לא סוגרת מראש ועל הסף את האפשרות של קיום קשר סיבתי בין האירוע החריג לפטירה; שהרי אם ייאמר אחרת, המשמעות הבלתי מקובלת על הדעת תהא, כי לעולם אי אפשר יהיה לקשור בין אירוע חריג לפטירה בהעדר ידיעת סיבתה המוכחת, על פי ניתוח שלאחר המוות.

בנסיבות מעין אלה יש למנות מומחה, להמציא לו את כל החומר הרפואי הרלבנטי לרבות הבדיקות הרפואיות לצורך קבלת רישיון עבודה בישראל. לתאר בפניו את עובדות המקרה, הכוללות את עבודת יומו הרגילה של המנוח והאירוע החריג שאירע לו, ובנוסף לשאלות הרגילות שישאל, הנוגעות להכרה באוטם שריר הלב כתאונה בעבודה, יהא עליו להשיב לשאלה - מהי הסיבה הסבירה ביותר לדעתו לפטירת המנוח בהתחשב בכלל החומר שבפניו.

ג. סוף דבר – דין הערעור להתקבל.

על בית הדין קמא אליו מוחזר התיק לקבוע את המסכת העובדתית על סמך האמור לעיל. כמו כן, עליו למנות מומחה רפואי, שישאל, בנוסף לשאלת סבירות פטירה מאוטם שריר הלב, גם את השאלות הרלבנטיות להכרה באוטם שריר הלב כתאונה בעבודה. אין צו להוצאות.

ניתן היום ט' בניסן תשס"ח (14 באפריל 2008) בהעדר הצדדים.

השופטת ורדה וירט-ליבנה

השופט יגאל פליטמן

הנשיא סטיב אדלר

נציג מעבידים מר יצחק דויטש

נציג עובדים מר שלום חבשוש

סטיב אדלר 54678313-702/06
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה